

Nagygyűlés Lengyelország nemzeti ünnepe alkalmából

Budapest (MTI)

A Lengyel Népköztársaság felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából szerdán ünnepi nagygyűlést rendezett a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa az újpesti Dallos Ida művelődési házban. A széksorokban a kerületben működő vállalatok, üzemek és intézmények mintegy 500 képviselője foglalt helyet. Az elnökség tagja volt Méhes Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT főtitkára; Katona Imre, az Elnöki Tanács titkára. Várkonyi Péter külügyminiszter, Somogyi László építésügyi és városfejlesztési miniszter; a főváros, valamint Újpest politikai, társadalmi, gazdasági életének kiemelkedő képviselői. A megjelenteket Ribánszki Róbert, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára üdvözölte, majd Borbándi János miniszterelnök-helyettes emelkedett szólásra. Beszéde bevezető részében rámutatott

Negyven esztendővel ezelőtt léptek a sokat szenvedett ország földjére a fasiszma ellen győzedelmesen harcoló szovjet és lengyel hadsereg katonái, s ezzel megkezdődött az a történelmi folyamat, amely elvezetett a Lengyel Népköztársaság megalakulásához. A népi Lengyelország létrejötte amint ezt a Lengyel Nemzeti Felszabadítási Bizottság 1944. július 22-i kiáltványa is aláhúzza — olyan történelmi szövetség kikovácsolását tette szükségessé, amely — a munkásosztály vezetésével — összekapcsolta a haladó, demokratikus erőket.

A miniszterelnök-helyettes ezután arról szólt, hogy a sokat szenvedett országban miként láttak hozzá a megújulás feltételeinek megteremtéséhez, hogyan sikerült megoldaniuk a társadalom előtt álló hatalmas feladatokat. Ennek kapcsán kifejtette, hogy az eltelt 40 évben a lengyel nép új szocialista hazát teremtett magának, a háború előttinek többszörö-

sére emelkedett az egy lakosra jutó nemzeti jövedelem, s a dolgozó tömegek számára megnyílt a kulturális felemelkedés lehetősége is. Végezetül sok sikert és eredményes munkát kívánt — pártunk, kormányunk és a magyar dolgozók nevében — az újjászületés 40. évfordulóját ünneplő Lengyel Népköztársaság népének, kormányának, külön köszöntve a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságát.

Ezután Jerzy Zielinski, a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövete méltatva a 40 évvel ezelőtti történelmi események jelentőségét. A magyar és a lengyel nép barátságáról szólva leszögezte, hogy hazájában nagyra értékeli azt a politikai támogatást, amelyet a magyar nép a legnehezebb helyzetekben országának adott. A beszédek után ünnepi műsor következett, majd a nagygyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget.

Pártküldöttség utazott Csongrád megyéből Lódzba

A népi Lengyelország megszületésének 40. évfordulója, nemzeti ünnepe alkalmából a LEMP lódzi bizottsága meghívására, a testvéreivel kapcsolatokat keretében, tegnap, szerdán megyei pártküldöttség utazott Lengyelországba, Lódzba.

A pártdelegációt Gyúrfás Mihály, a Csongrád megyei pártbizottság titkára vezeti. Tagjai: Szabó Jánosné, a megyei Tanács elnökhelyettese, Judik István, olajipari munkás, a megyei párt-végrehajtóbizottság tagja és dr. Szalontai József, a hódmezővásárhelyi városi pártbizottság első titkára.

A Szojuz T-12 űrhajósai

A Szojuz T-12 űrhajósai (jobbról balra): Vlagyimir Dzsanibekov parancsnok, Igor Volk kutatómérnök és Sztvetlana Szavickaja fedélzeti mérnök. (Telefó: TASZSZ—MTI—KS)

Moszkva (MTI)

A Szojuz T-12 utasai, Vlagyimir Dzsanibekov parancsnok, Sztvetlana Szavickaja fedélzeti mérnök és Igor Volk kutatómérnök készülnek a Szaljut-7—Szojuz T-11 tudományos kutató komplexummal történő összekapcsolásra. Erre moszkvai idő szerint vagy szerdán éjjelkor vagy csütörtökön hajnalban kerül sor.

A szerda déli óráig az űrhajósok ellenőrizték a fedélzeti rendszerek működését, s néhány manővert hajtottak végre: a Föld körüli negyedik és ötödik fordulat idején két impulzussal közelítették az űrhajót a Föld körüli pályán levő komplexumhoz. A TASZSZ közlése szerint a repülés normálisan folyik, az űrhajósok közérzete jó.

A háború ötödik esztendejében, 1944 nyarán a Hitler-Németország katonai helyzete már kilátástalan. A korábban is fasisztaellenes baloldali ellenállókhöz, egyre több polgári csoport csatlakozik. Köztük olyanok is, amelyek korábban támogatták a náci hatalmat: egyes nagytőkés-körök, magas rangú állami tisztviselők, diplomaták és nem utolsósorban a hadsereg egyes vezetői. A legjelentékenyebb ezek közül a tartalékhadserg Berlin Bendlerstrassében székelő főparancsnokságának tisztikara volt. Vezetőjük a 36 éves Klaus von Stauffenberg gróf ezredes, a tartalékhadserg tábornokparancsnoka. Magas képzettségű tiszt, aki kezdetben kritikusan de deklarációsan kiszolgált a náci rezsimet, lassan azonban szembekerült Hitler háborús, elnyomó politikájával, majd következetesen antifasiszta lett. Célul tűzte ki a náciuralom felváltását egy polgári-demokratikus rendszerrel.

Negyven éve történt

A Walkür-művelet

után, adják ki a parancsot a Walkür-művelet végrehajtására.

Stauffenbergnek már július 6-án, 11-én, vagy 15-én jelentkeznie kellett volna Hitlernél, hogy jelentést tegyen az újonnan felállított hadosztályok helyzetéről. Különböző okok miatt erre csak 20-án kerülhetett sor. Stauffenberg segédtisztjével, von Haefternel délelőtt 10 óra 30 perckor megérkezett a főhadiszállásra. Időzített robbanószerszerzetet tartalmazó akatákat vittek magukkal. A számításokat részben keresztülhúzza a fogságából nemrég kiszabadított Mussolini olasz fasisztavezér bejelentett látogatása. Emiatt korábbra hozták és rövidebbre szabták a Hitler-nél lefolytatandó megbeszélést és az értekezletet nem a szokásos vezéri bunkerben, hanem a mellette levő barakképületben tartották. Márpedig Stauffenbergék robbanóanyagaimak nem volt vasköpenyűk, így repesznek sem keletkeztek. Megsemmisítő erejük kizárólag a robbanás okozta légnyomásból állt volna, ami az ablaktalan betonbunkerben az ott tartózkodó valamennyi személyt elpusztította volna. A deszkabarakk és annak nyitott ablaka megakadályozta ezt a hatást. Stauffenberg — Hitler rövid üdvözlése után — akatáskáját a náci vezér helyéhez közel, az asztal alá helyezte, majd azzal, hogy még egy fontos telefonüzenést vár, eltávozott a helyiségből. Az autójában várakozó szárnysegédjéhez sietett, és figyeltek a robbanást. 12 óra 42 perckor hatalmas dörrenés hallatszott, lángnyelvek csaptak fel az épületből. Abban a tudatban, hogy Hitler nem élte túl a merényletet, Stauffenbergék sietve elhagyták a főhadiszállást, s 13 óra 15 perckor már repültek vissza Berlinbe.

Stauffenberg nem tudhatta, hogy a Hitler mellett álló Brand ezredes — az asztalhoz közelítve — véletlenül belerúgott az akatáskába, s mert útjában volt, azt egy távolabbi helyre áttette. Fellgiebel tábornok a robbanást követően megdöbbenve látta, hogy a löpörtől fekete, gvingén vérző Hitler, tépelt ruhában, Keitelre támaszkodva, élve tápázkodik fel

a romok alól. (Brand és három társa meghalt, többen megsebesültek.) Fellgiebel megzavarodott és nem adta ki a parancsot a hírzárlatra. Így Goebbels, Hitler berlini helytartója röviddel 13 óra után már értesült a sikertelen merényletről. Intézkedett, hogy a dolog egyelőre maradjon titokban.

A Bendler-strassei főparancsnokság tisztjel csak 16 óra körül értesültek a történetkről. Elhatározták, hogy minden körülmények között megindítják a Walkür-műveletet. Az alakulatok azonban csak nehezen jöttek mozgásba, így a főváros fontos stratégiai pontjai elleni meglepetésszerű támadás nem járt sikerrel. A rádióállomást ugyan elfoglalták, de az adást nem tudták megzavarni. Goebbels 18 óra 45-

kor akadálytalanul beolvastatta a jelentést a történetkről, és arról, hogy Hitler él.

A bejelentés után a Walkür-műveletben mozgósított alakulatok érintkezésbe léptek a főhadiszállással, ahonnan az eddigiekkel homlok-egyenest ellenkező parancsot kaptak. Az összeesküvők kilátástalan helyzetbe kerültek. A berlini városparancsnokság az érzékszálalj parancsnokát, Remer őrnagyot, a fanatikus náci bizta meg azzal, számolja fel a Bendler-strassei összeesküvő-központot.

A késő esti órákban véget ért a Walkür-művelet. Stauffenberget és barátait 23 óra körül hivatali szobáikban letartóztatták. Az azonnal összehívott hádbíró-ság mindnyájukat halálra ítélte és éjjelkor ki is végezték őket. Ezt követően megindult a kíméletlen megtorlás a széles körű összeesküvés résztvevői ellen. A kivégzések a háború végéig folytak.

Gáli István

Rátkai Sándor

A szegedi papucs

3. A papucosok egészen 1922-ig a csizmadia ipartársulatához tartoztak, abban is szabadultak fel. A legrégebb papucosmesterek a múlt század derekán eredetileg még csizmadia diák voltak. Így Baló János, Menősi Ferenc, Révész János, a rókusi Braun Tamás és az alsóvárosi Katona Pál, akinek műhelye félig kocsmahelyiség volt. Ugyanis saját termésű, kitűnő borainak elmerésével is foglalkozott. Mintegy a nvolvanas évektől kezdve, a lábbeliszakmán belül már külön iparág a papucossá. Ebben az időben érdemes mesterek Gulyás Mihály, Maqaur József, Széll János, Vass János, aki az 1900. évi párizsi vilákiállítás aranyérmert nyert, és mások. Szervezeti önállóságra csak 1922-ben kerül sor, amikor az autonómia érdekében négy leles szegedi mester, név szerint: Menősi Lajos, Nagy Mátyás, Ottó János, Tuksa Gyula kézziméneveit az akkori kereskedelmi miniszternek személyesen mutatta be, aki erre a csizmadiaiktól való elszakadáshoz hozzá is járult.

A szegedi papucosságnak két virázási szakasza volt. Az elsőről a múlt század második feléről már megemlékeztünk. A másik konjunktúra a két világháború közötti időszakra esik. Az a réteg, tehát a parasztság, és mellette a városi szegény nép, amelyből az első korszak bevőkora kikerült, a meginduló polgárosodás következtében lassan, de feltartóztatlanul áttér az ünnepi cipőviselőre. Papucosot már inkább csak a ház körüli és hétköznap hord. Ezzel szemben azonban idehaza, Szegeden,

a polgárság, az úri társadalom aszszonvai, leányai otthoni pongvolához való használatra szinte fölfedezik ezt a magyarosnak érzett, kétségtelenül nagyon mutatós lábbelit. Később az országos kiállítások és árumintavásárok, szegedi filléres vonatok és szabadtéri játékok közönsége is megismeri és megkedveli a különlegesség, fogalommal való szegedi papucosot. Így válik tehát bizonyos vonatkozásban a papucs dísz tárggyá.

Ez a nagyfokú érdeklődés jelentékeny mértékben föllendítette, és országos, sőt nemzetközi hírre emelte a szegedi papucos mesterséget is. Egyes papucosok valóságos remekművek készítményeikkel. Ezt elősegítette a tímárság nagy fejlődése is, igen finom bőrökkel lehetett dolgozniuk. Eppen a növekvő polgári kereslet kielégítésére, azonban egyes, szegedinek, magyarosnak éppenséggel nem nevezhető formák is felbuzgálnak a hagyományos jellegek mellett, így a papucosfeinek idegenszerű szabása, boittal (pompon) díszítése, egyáltalán, az idegen típusok így, a lágyéktalaj, egynesen talpú, magyar szemnek otrombában ható japán papucs. A régi mesterek papucsa tartósak voltak, míg az új papucosok inkább szemrevalóbbak, az új papucosok a szemnek dolgoztak. Bizonyos minőségi hanyatlás is bekövetkezik, amikor a hagyományos, komoly varrást a papucs ragasztása kezdi fölvaltani. Ez azonban abból, hogy a szegedi papucs kézműipari, népművészeti alkotásból mindinkább nemzetközi, polgári kommerszárúvá válik, már egészen természetesen következik.

A papucsfaiták közül legrégebbnek tetszik a török papucs, amelynek emlékezete is alig él. Kezdetleges volt az állása, de a finomsága, ki-munkálása is. Alaacsony borsarókkal készült, a feje rendszeren fekete bársony volt, zöld pótvökkel. Sajátos módon az ilven bársonyfeje máig kedvelt az idősebbek körében, de természetesen már a szegedi papucsfórmán. Úgy tudják, hogy a török papucosot szegedi szerbek készítették. Egy

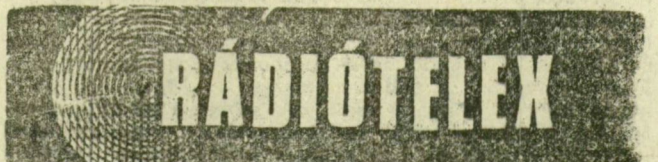
Csuresics nevű mesterre még emlékeznek. Ezt a török papucosot csak a ház körül hordták, ilyen volt egybéként a szabadkai papucs is, amelyről majd más vonatkozásban szólnunk a későbbiekben.

A formát — természetesen kidolgozottabb, finomabb megmunkálásban — máig megőrizte a férfiak, idősebb asszonyok számára készített és többféleképpen emlegetett, sarkatlan, csuszapapucs, csuszapapucs, csuszlipapucs és a tápai csuszapapucs, továbbá a hagyományos alapformában egvező, de olvkor már magasított sarkú, változatosan díszített magyar papucs, parasztpapucs. Valamennyinek jellemző vonása, hogy egy lábas, vagyis, fölcserélhető, bármelyik lábba viselhető. A magyar papucs összefoglaló név máig él mindazon formák megjelölésére, amelyek alakjukra és díszítésükre nézve, lényegében a szegedi hagyományokat őrzik.

Az a nagy fordulat, amely a papucosot hosszú évtizedeken át uralkodó szegedi lábbelivé tette, és amelyről már szövegtünk, természetesen gazdag és színes változatokat, hatalmas szakmai fejlődést eredményezett. A papucsviselet a szegedi nép körében a múlt század utolján és a századforduló táján virágzik leginkább. Ennek gazdasági háttere az árvíz után átmenetileg jelentkező hatalmas anvasi föllendülés, amikor a szeged-nyebb néposztályok, bérmunkások számára is jó kereseti lehetőségek nyílnak, és így feleslegük, leányaik is választékosabban tudnak öltözni, járni.

A szegedi papucs színeiben, díszítéseiben, formában viselőjük korához és izléséhez alkalmazkodik. Jelentős szakmai újítás a magas, kopogós fasarók, amely a lábok, me-necskek világában válik páratlanul népszerűvé. A hagyományos bőr — és a hatásában komor, zöld pettyes, fekete —, bársonyfeiet gazdagabb, derűsebb anyagok és színek váltják föl, illetőleg egészítik ki.

(Folytatjuk.)

TRAUTMANN REZSŐ FOGADTA A PERUI KÜLDÖTTSEGET

Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke szerdán, a Parlament Nándorfőtervétében fogadta a magyar országgyűlés meghívására Dagoberto Lainez Vodanovic elnök vezetésével hétfő óta hazánkban tartózkodó perui képviselőházi küldöttséget.

FALUVÉGI LAJOS TOKIOBAN

Faluvégi Lajos, a Minisztertanács elnökhely-

tese, az Országos Tervhivatal elnöke, s az általa vezetett magyar kormányküldöttség szerdán Abe Sintaro külügyminiszterrel, s Okamoto Hiroszaburó külkereskedelmi és ipari miniszterrel tárgyalásos

LAURENT FABIUS KINEVEZÉSE

Pierre Mauroy volt miniszterelnök szerdán délután átadta a miniszterelnöki teendőket utódjának, Laurent Fabiusnak, miután a volt-és az új kormányfő előzőleg együtt ebédelt a Hotel de Matignonban.